

VILNIAUS POLITINIAI KALENDORIAI*

Vladas Abramavičius

Kalendoriai bendroje Vilniaus knygos plėtojimosi raidoje užima deramą vietą. Kalendorinė Vilniaus literatūra – tai specialus studijų objektas kiekvienam mūsų sostinės mylėtojiui, ieškančiam dėkingos temos iš kultūrinės Vilniaus praeities. Užtenka priminti, kad čia buvo spausdinami¹ ir pirmieji lietuviški Lauro² Ivinskio kalendoriai. Šioje vietoje mums rūpi tik viena būdingiausia jų rūšis – politiniai kalendoriai, kurie Vilniuje pasirodė palyginti labai anksti, pirmoje XVIII amžiaus pusėje.

Sumanymas leisti tos rūšies leidinį pirmą kartą į galvą atėjo Vilniaus kolegijos jėzuitui, kunigui Jonui Pošakauskiui³, žinomam Slucko, vėliau Nesvyžiaus jėzuitų mokyklų rektoriui. Lietuviams tas įdomus veikėjas yra žinomas visų pirma kaip tautietis bei lietuviškų pamokslų Vilniaus Šv. Jono bažnyčioje sakytojas [1]. Jis kurį laiką buvo Vilniaus jėzuitų Akademijos spaustuvės prižiūrėtojas ir pasireiškęs, kaip nepaprastai gabus plunksnos darbuotojas, nepermaldaujamas disidentų priešas ir jėzuitų ordino šalininkas⁴. Lenkų literatūros istorijoje jis minimas kaip kalendorinių leidinių reformatorius. Mat, iki pirmojo Pošakausio kalendoriaus pasirodymo, tos rūšies leidiniai buvo perkrauti astrologinėmis ir prognostiškomis⁵ pranašystėmis, kurioms jis pirmas drįso pasipriešinti. Jis savo leidiniuose pradėjo įrodinėti, jog žmogaus likimas esąs laisvas nuo bet kokios astrologinės kabalistikos⁶ įtakos. Pošakauskis tas savo pažiūras remdavo ne tiek moksliniais, kiek tikibiniais pagrindais, vis dėl to, per šimtmečius įsigalėję prognostiško pobūdžio kalendorių leidiniai iš karto turėjo užleisti vietą naujiems Pošakausio politiniams kalendorėliams [2].

Jonas Pošakauskis sugalvojo kalendorėlio pavidalu leisti Vilniuje kiekvieniems metams, įvairiems reikalams naudingą knygutę, kuri Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės bajorijai iš dalies atstotų ir periodinės spaudos trūkumą. Visų pirma jam rūpėjo jėzuitų ordino galybės išpopuliarinimas, savo mokyklų

* Saugoma LMAVB RS, F271-241, l. 1 –19.

1 Buvo „leidžiami“, taisyta redaktoriaus V. Biržiškos.

2 A) Lauryno.

3 B) Pašakauskiui.

4 Buvo „glorifikatorius“, pataisyta straipsnio autoriaus.

5 C) Iš lenkų k., prognozė, pranašiškas.

6 D) Mistinės, nepaaiškinamos.

auklėtiniams mokslo palengvinimas bei bajorijos patogumas politiniame jos gyvenime. Mat, bajoras buvo „iš pašaukimo politikas“ ir Pošakauskis išpėjo, kad bajorui, kaip politikui reikia būtinai žinoti savo krašto valdžios sudėtį, viešpataujančių Europoje dvarų genealogijas, pašto tvarkaraščius ir pan. Žodžiu, jam buvo reikalingas, kiekvieniems metams vis naujas, aktualus nedidelis, savo formatu maldaknygę primenąs, kišeninis „politinis kalendorėlis“, kaip bajoro parankinis vadovas, kaip vade mecum⁷. Kitaip sunku būtų ir pagrįsti politinių tų kalendorių pavadinimą.

Pirmasis politinis Jono Pošakauskio kalendorius buvo išleistas 1737 m. [3] Vilniaus Akademijos Soc. Jesu spaustuvės. Antrąjį autorius 1738 m. perspausdino dar kartą Varšuvoje, duodamas tuo būdu pirmąjį panašaus pobūdžio leidinį Lenkijos sostinės literatūrai. Pošakauskis ir toliau be kas metai Vilniuje leidžiamų knygučių, papildomai ruošdavo atskirus leidinius ir Varšuvai, spausdindamas juos tenykštėje jėzuitų spaustuvėje. Leidėjas toms savo knygutėms neduodavo pastovios antraštės, priešingai – jis jas pavadindavo įvairiai. Jis palikdavo tik „politinių“ jų pobūdį⁸ [4].

Autorius tuos kalendorėlius skirdavo įvairiems skaitytojams: Lietuvos ir Lenkijos gyventojams, bajorams bendrai, jaunimui, moterims⁹, savo ordino konfrateriams¹⁰ jėzuitams, ir pan. Pošakauskis bekalėdodamas Lietuvos didikų dvaruose ir šiaip smulkesnių bajorų sodybose, stengėsi tų kalendorėlių pavidalu išsaugoti gražų lietuvišką „lauktuvių“ paprotį. Jis atvykęs kalėdoti apdovano-davo knygutėmis ne tik šeiminingą, bet taip pat jaunimą ir moteris. Dėlto jis ir spausdino savo kalendorėlius įvairiomis antraštėmis ir atitinkamai pritaikytu turiniu. Čia ir glūdi politinių kalendorėlių antraštės įvairių variantų paslaptis.

Tačiau nežiūrint jų pavadinimų skirtumų autorius kiekvienais metais įterpdavo ministerių¹¹, senatorių, vaivadų ir kitų Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės pareigūnų sąrašus bei kitas naudingas smulkmenas. Tie priedai sudarydavo nedidelę leidinio dalį, tačiau jie buvo labai laimingas sumanymas, dėl kurio visi tie kalendorėliai iki šių dienų išsaugojo savo vertę.

Tos rūšies leidinius tuoj perėmė kiti mūsų tautiečio sumanymų tęsėjai¹². Jie tų kalendorių „politinę dalį“ dar labiau patobulino. Pošakauskio sekėjas Var-

7 A) Lot. k. – eik su manimi.

8 Buvo „charakterių“, pataisyta V. Biržiškos.

9 Buvo „baltajai lyčiai“, pataisyta V. Biržiškos.

10 B) Iš lenkų k., brolijos nariams.

11 C) Ministrų.

12 Buvo „kontinuatoriai“, pataisyta V. Biržiškos.

šuvoje, Karolis Wyrwicz¹³, taip pat jėzuitas, nuo 1760 m. pradėjo leisti „Varšuvos kalendorių“ seriją, kurioje ligšiolinio pseudomokslinio balasto vietą užėmė reikšmingi pilies ir žemės pareigūnų, kariuomenės vadų pavardžių sąrašai. Varšuvos pavyzdžiu pasekė ir kiti Karūnos miestai – Krokuva, Poznanė, Liublinas, Kališas, Zamoscė, Lvovas, Berdičevas, neminint didesnių Lietuvos provincijų centrų, kaip antai: Gardinas, Mohilevas, Polockas. Ilgainiui leisdavo juos ne tik jėzuitai ir pijorai, bet ir šiaip jau leidėjai, pavyzdžiui Jonas Augustas Poser, Petras Dufour, Petras Zavadzkiis, o ypatingai Mykolas Gróll, rimčiausias lenkų XVIII šimtmečio leidėjas pasaulietis.

Visų tų miestų ir leidėjų priekyje, politinių kalendorių srityje, vis dėlto pasiliko Vilnius, tas turtingiausias Lietuvos kalendorinių tradicijų centras ir lopšys. Vilniaus Akademija kalendoriams leisti turėjo karalių pripažintą specialią privilegiją. Tos per išstisus dešimtmečius pastoviai¹⁴ pasirodančios knygutės įpratino Lietuvos gyventojus prie nuolatinio skaitymo¹⁵ ir davė užuomazgą vėliau gražiai suklestėjusiai Vilniaus periodinei spaudai.

Pošakauskiui mirus [5], politinių kalendorių leidinį tęsdavo Vilniaus jėzuitai, kurių tarpe labiausiai pasižymėjo Pranciškus Paprockis, vėlesnis Kauno jėzuitų kolegijos rektorius. Jis 1758 m. suredagavo kalendorių, skirtą „laikraščiams suprasti“. Vėliau tas pats Paprockis pradėjo redaguoti ir pirmąjį Vilniaus laikraštį „Kuryer Litewski“.

Tačiau ir spaudai įsigalėjęs Vilniaus kalendoriniai leidiniai neprarado nei savo vertės nei populiarumo. Jų pareikalavimas buvo net padidėjęs. Pavyzdžiui, 1764 m. Paprockis turėjo ir antrąjį savo kalendoriaus leidimą¹⁶ išleisti [6], nes pirmojo leidimo¹⁷ tiražas buvo netrukus išparduotas. Jo leidiniai buvo žymiai tobulesni ir gal būt labiau „politiniai“, nes be karalių genealogijos ir viešpataujančių dvarų sąrašų, jis kalendorėlinį įterpdavo pašto stočių tvarkaraštį, Aukščiausiojo Lietuvos Tribunolo maršalkų sąrašus, užsienio dvarų atstovybes bei trumpai nupasakotus praėjusių metų tarptautinius ir krašto svarbiausius įvykius, kaip antai: karus, „dalykus karaliui mirus“, seimų konstitucijų ištraukas, *pacta conventa*¹⁸ ir t. t. Nuo 1768 m. Paprockis, sekdamas jau Varšuvos kalendorių redaktoriaus Vyrvičo pavyzdžius, politinio kalendorėlio pavadinimą pakeitė į „Vilniaus kalendorių“.

13 C) Virvičius.

14 Buvo „reguliariai“, pataisyta V. Biržiškos.

15 Buvo „lektūros“, pataisyta V. Biržiškos.

16 Buvo „laidą“, pataisyta V. Biržiškos.

17 Buvo „laidos“, pataisyta V. Biržiškos.

18 A) Iš lot. k., sąjungos sutartis.

Trečias iš eilės žymusis Vilniaus kalendorių redaktorius buvo Martynas Počebutas¹⁹, garsus astronomas, kuris 1773 m., popiežiui jėzuitų ordiną likvidavus, tarpininkaujant Lietuvos kancleriui Joakimui Chreptavičiui, savo vardu gavo karaliaus privilegiją leisti Akademijos spaustuvėje Vilniaus laikraščius ir kalendorius [7]. Jis savo leidiniuose be įprastų dalykų prikergdavo dar astronominių stebėjimų naujienų. Iš svarbesnių smulkmenų tenka paminėti Počebuto redakcijos kalendoriuose visų žymesnių Lietuvos miestų ir reikšmingesnių vietovių geografinės padėties aprašymus. Počebutas mėgdavo kalendorėlių turinį paįvairinti kartais ir „moksliskomis disertacijomis“, dėl kurių tekdavo ir nemalonumų bei priekaištų išgirsti iš skaitytojų pusės. Pavyzdžiui už 1774 m. patalpintą vokiečių kalba rašytą „disertaciją apie Lechą“, Počebutas buvo priverstas karštai polemizuoti spaudoje ir gintis prieš jį puolančius Vilniaus XVIII šimtmečio rankraštinių laikraščių leidėjus [8].

Visai tobulas politinių kalendorėlių lygis prasidėjo nuo 1805 m., kai Vilniaus Akademijos spaustuvė ir jos privilegijas perėmė savo žinion spaustuvininkas Juozapas Zavadzkiš. Zavadzkišo spaustuvė tęsdavo toliau tų kalendorėlių tradiciją, leisdama juos be pertraukos iki 1828 m.

Pagaliau tenka pasiaiškinti dėl pasirinktos temos. Mes žinome, kad be politinių kalendorių, ypač XIX amžiaus pradžioje, Vilniaus spaudinių tarpe yra dar įvairūs kiti kalendoriai, almanachai, metraščiai, būdingi ypačiai kaip lituanistinio sąjūdžio pradų dokumentai. Jų vaidmuo, ypač lietuvių kultūros raidos istorijoje, yra gal būt daug reikšmingesnis. Bet apie juos tektų kalbėti kitoje vietoje.

Čia mums rūpi iškelti tik seniausių politinių kalendorėlių svarbą jau vien dėl jų didelės šiuo metu bibliografinės retenybės. Jie mūsų krašto praeities tyrinėtojams turi taip pat reikšmingą dokumentų vertę. Tą vertę nustato esami jų skiltyse pavardžių sąrašai, statistiniai duomenys, praktiški pranešimai. Žinoma, nėra juose nei gilaus mokslo erudicijos, nei kūrybinės vaizduotės požymių, tačiau jie pasireiškia autentiškumo ir pasitikėjimo savybėmis. Politinis kalendorėlis negalėjo klysti anuomet veikusių valdininkų pavardžių sąrašuose, pašto tvarkaraščiuose nei kituose statistiniuose skelbimuose, nes kitaip jis nebūtų perkamas. Tuo gi tarpu kalendorėlių tiražas kartais siekdavo net 12000 egzempliorių [9]. Ir jis neklysdavo, gal tik labai nežymiai [10]. Bendrai imant, tų kalendorėlių turinys yra itin svarus. Kad visai juos įvertinus, reikia priminti XVIII amžiaus Lietuvos bajorų paprotį dažnai vadinti veikėjus ne pavardė-

---

19 A) Počobutas.

mis, bet jų užimama vieta krašto santvarkoje. Mes ir šiuo metu randame pakankamai įdomių rankraščių iš anų laikų, pavyzdžiui laiškų, atsiminimų, kur pavardės vietoje išskaitome tik tarnybinį ar tradicinį veikėjo titulą. Priimkime, kad praeities mėgėjas, ar istorikas surado atsiminimuose²⁰ reikšmingą faktą apie „Vilniaus pavieto žemės teisėją“, arba įdomų laišką, rašytą „Ukmergės raikytojui“. Ir čia iškyla reikalas surasti jų pavardes. Tokiais atvejais nėra geresnio vadovėlio, kaip atitinkamų metų politinis kalendorius. Dar senatoriaus, vaivados bei kito aukštesnio pareigūno pavardę kartais galima aptikti ir kituose spaudiniuose [11]. Tačiau „jo mylostos pono Kauno žemės teismo antstolio“, arba „pilies raštininko“ pavardę surasime vien tik politiniame kalendoriuje.

Pavardžių sąrašai labai gausios XVIII amžiaus Lietuvos provincijonalinės²¹ bajorijos dar nesudaryti [12]. Vienintelis spausdintas jų šaltinis – tik kalendorėliai. Kas gali peržiūrėti didesnį jų kiekį, tas laisvai nustatys kiek metų veikęs tam tikras asmuo, kokia buvo tam tikrais metais vaivadijos, pavieto, pašto įstaigų, universiteto, seniūnijos ar kitų valdininkų sudėtis, kokia atitinkamose administracijos ribose buvo kariuomenės uniforma, žodžiu, suras daugybę įvairių smulkmenų, vertingų istorikui, rašytojui, mokslininkui ir šiaip jau Lietuvos senovės mėgėjui.

Mes pateikėme čia tik keletą būdingiausių pavyzdžių, kad lengviau ir vaizdžiau prieitume išvados, jog mažos tų kalendorėlių knygutės, būtinos kiekviename didesnėje mūsų krašto bibliotekoje gali vaidinti istorinių žodynų vaidmenį.

Šiuo metu politiniai kalendorėliai yra didelė bibliografinė retenybė. Tačiau dažnai pasitaiko, kad jie mūsų bibliotekose lyg ir pamiršti. Kartais net „vertinama“ juos kaip „bereikšmį šlamštą, užimančią vietą lentynose“. Ir dėl to, kad nors iš dalies sudarius vaizdą kiek jų esama mūsų bibliotekose, žemiau duodu bibliografinį jų sąrašą su trumpai apsakotu kiekvienų metų leidinio svarbiausiu turiniu. Pilno politinių kalendorių komplekto nėra nė vienoje mūsų krašto bibliotekoje. Paskirų metų kalendorius, žinoma, galima dažnai aptikti ir pas privačius bibliofilus.

Tų kalendorių bibliografija domėjosi daug kas. Tą temą tarp kitko yra palietęs savo raštuose Vlad. Smoleński (Przewrót umysłowy, Publicyści anonimowi); plačiau ir nuodugniau domėjosi bei atitinkamą medžiagą rinko Mykolas Peška-Poliński, kurio rankraščiuose (žiūr. VUB, rankr. skyr., Čart. Dep., Nr. 198 ir 199), išsiliko šiek tiek smulkmenų ir apie Vilniaus leidinius. Tačiau daugiausia laiko ir darbo šiam klausimui ištirti paskyrė Juozas Weysenhoff.

20 Buvo „memuare“, pataisyta V. Biržiškos.

21 A) Provincijos.

Jis per keliolika metų surinko savo bibliotekoje rečiausius politinių kalendorių leidinius, kuriais pasiremiant paruošė spaudai nepaprastai vertingą pilną jų bibliografiją (*Kalendarzyki polityczne polskie 1739–1866 spis bibliograficzny przez Józefa Weysenhoffa*). Jam mirus, jo brolis W. Weysenhoff vertingesnius Vilniaus politinių kalendorių leidinius kaip ir kalbamąjį rankraštį dovanojo Vilniaus Vrublevskio bibliotekai (šiuo metu LMAB).

Mes ruošdami šį sąrašą žymia dalimi ir pasinaudojome J. Weysenhoffo rinkiniu bei medžiaga.

Sąrašas nepilnas. Trūksta net dvidešimt septynių knygučių apibūdinimo, (1742, 1743, 1744, 1745, 1747, 1750, 1751, 1752–1757, 1761, 1763, 1773, 1784, 1795, 1796, 1798, 1802, 1803, 1821, 1823, 1824, 1826 ir 1827 metų). Kai kurie jų, ypač pirmosios aštuonioliktojo amžiaus pusės, nežinomi net Estreicherui. Jis apie Vilniaus politinių kalendorių leidinius žymią dalį žinių ėmė iš tuolaikinių laikraščių. Dėlto Estreicherio paduoti pavadinimai kai kada netikslūs. Pav. jis 1784, 1785, 1786 ir 1787 metų „*Kalendarz Wileński*“ klaidingai pavadino: „*Kalendarzyk polityczny*“ (t. XIX, p. 47).

Mums šiame sąrašė rūpėjo daugiau apibūdinti rečiausius bei įdomiausius turinio atžvilgiu leidinius (pav. *Kalendarz akademicki 1787–1788 m.*, reikšmingas ypač švietimo istorijos Lietuvoje tyrinėtojams, bibliografams visai nežinomas). Tuo tarpu kai kurių metų XIX amžiaus mažiau reikšmingus lietuviams kalendorius praleidau vietos taupumo sumetimais.

Sutrumpinimų paaiškinimai

DR – didelė bibliografinė retenybė

E – Estreicherio bibliografija

JW – Juozo Weysenhoffo rankraštis Lietuvos Mokslų Akademijos Bibliotekoje Vilniuje

Krs. – Krasinskių biblioteka Varšuvoje

Krv. – Krokuvos Universiteto biblioteka

Krv.-Muz. – Krokuvos Muziejus

LMAB – Lietuvos Mokslų Akademijos biblioteka

Osl. – Ossolinskių biblioteka Lvoje

TPN – Towarzystwo Przyjaciół Nauk (dabartinė Istorijos Instituto biblioteka Vilniuje)

U – unikatas²²

22 A) Iš lenk. k., unikumas, retenybė.

VUB – Vilniaus Universiteto biblioteka
s – signatūra

Vilniaus politinių kalendorių sąrašas

1. *Kalendarz polityczny na Rok Pański 1737 ...* zawierający w sobie rewolucyje roczne ... Concylia powszechne, lunacye, Zakony, Seriem Królów ... Dzień Narodzenia Panów y inne rzeczy ciekawe do politycznych rozmów służące ... Zebrane przez J. (ana) P. (oszakowskiego) S. J. Theologa w Wilnie, w Drukarni Akademickiey Soc. Jesu.
Turinys: apibūdintas antraštėje. Knygutės pabaigoje trumpa apžvalga senovės ir naujosios istorijos, senatorių, ministerių ir kitų aukštųjų pareigūnų sąrašas. *VUB*, s. 012868.
2. *Kalendarz polityczny y historyczny na Rok ... 1738 ...* zawieraiący ... Ephemerides albo dzieie znacznieysze, które się tego Dnia trafiły ... przez X. Jana Poszakowskiego Soc. Jesu, Rektora Colleg: Slucensis, w Wilnie w Druk. Akademickiey S. J.
Turinys: Žinios apie krikščioniškuosius kunigaikščius ir viešpačius, Didž. Lietuvos Kunigaikštystės pareigūnų sąrašas. Leidinys skirtas Juozui Sapiegai, Vilniaus sufraganui. Calendarium su istorinėmis pastabomis. Šis kalendorius antroje tų metų laidoje išėjo Varšuvoje. *VUB*, s. 012868.
3. *Kalendarz historyczny y polityczny ... 1739 ...* zawieraiący ... historę uniwersalną, albo komput lat od stworzenia świata ... Monarchów y Panów Europy ... przez X. Jana Poszakowskiego Soc. Jesu, Rektora Coll. Sluc. w Wilnie, w Drukarni JKMci Akademickiey Soc. Jesu.
Turinys: Be kalendorinių rodyklių ir trumpos visuotinės istorijos apžvalgos, patalpintos ištraukos iš senovės istorijos, Europos monarchų genealogija, aukštųjų Lietuvos ir Lenkijos pareigūnų sąrašas ir ordinais apdovanotųjų pavardės. Leidinys skirtas vyskupui Sapiegai. *VUB*, s. 012868.
4. *Kalendarz historyczny y polityczny na Rok ... 1740 ...* w Wilnie, w Druk. J. K. Mci Akademickiey Soc. Jesu.
Turinys: Visai toks pats kaip ir 1739 m. tik be dedikacijos. *VUB*, s. 012868.
5. *Kalendarz jezuicki większy na rok przestępny MDCCXL (1740) Societatis Jesu Jubileuszowy wtory ...* zebrany przez X. Jana Poszakowskiego Rektora Coll. Nesvisiensis, Vilnae Typis Academicis S. J. p. 366 [nž., 19×15,5 cm.]²³.

23 Duomenys laužtiniuose skliaustuose įrašyti redaktoriaus V. Biržiškos.

- Turinys*: Provincijų ir kolegijų S. J. Katalogas, kardinolai ir vyskupai S. J., Lietuvos provincijolai, generolai, Vilniaus Akademijos rektoriai, S. J[ėzuitų] ordino fundatoriai, faktoriai, geradariai. Leidinys skirtas kunig[aiškščiui] Mykolui Radvilai, Trakų vaivada. *VUB, s. 012868, VDU, Cs8811*²⁴.
6. *Kalendarz mnieyszy jezuicki* Prow. Litewskiey ... 1740 ... przez X. Jana Poszakowskiego S. J. Rektora Nesviens: w Wilnie, w druk. Akadem. Soc. Jesu. [p. 200, nż., 14x8 cm.]²⁵.
Turinys: kaip aukščiau, jėzuitams suteiktos geradarystės, Lietuvos ir Lenkijos arkivyskupų, vyskupų, senatorių ir kitų pareigūnų sąrašas. Leidinys dedikuotas Jeronimui ir Teresei Radvilams. Knygutės pabaigoje malda. (*Osl. Dr*), *VDU, Bs936*²⁶.
7. *Kalendarz Prześwietnych Dam* na R ... 1741 ... przez X. Jana Poszakowskiego S. J., Rektora Colleg: Niesvis: w Wilnie w Druk. JKMcI Soc. Jesu. *Turinys*: Be saulės ir mėnulio revoliucijų, įvairios žinios apie šventųjų bei aukštai gimusių moterų gyvenimą ir pavyzdinę mirtį. Pavardžių sąrašo nėra. *VUB, s. ZXXX 9/1*.
8. *Kalendarz Rzymiski historyczny* na R ... 1741 ... Przez X. Jana Poszakowskiego Soc. Jesu., w Wilnie w Druk. Soc. Jesu.
Turinys: Bendroji kalendorių istorija, istoriniai atsiminimai pritaikyti prie kiekvienos dienos, Romos istorija iki Illyrijos karo, senatorių ir kitų pareigūnų sąrašas. (*DR, JW*).
9. *Kalendarz na R* ... 1746 ... przez X. Jana Poszakowskiego S. J. w Wilnie w Druk. Soc. Jesu.
Turinys: Informacijos priedai apie Jeruzalės bažnyčią ir patriarchus. (*U. Gš. 6808*).
10. *Kolenda Cesarska* na R ... 1746 ... zawieraiąca duodecim Seriem Cesarum albo 12 pierwszych Cesarzow Rzymskich ... od X. Jana Poszakowskiego S. J. Vilnae Typis Akademicae Soc. Jesu.
Turinys: Romos valdovų sąrašai. Knygutė skirta bajoriškajai jaunuomenei, išleista 1747 m. (*U. E. XXV, 122*).
11. *Kolenda III Cesarska* na R ... 1748 ... od X. Jana Poszakowskiego S. J. Vilnae, Typis SRM Akademicis Soc. Jesu.

24 VDU duomenys įrašyti redaktoriaus V. Biržiškos.

25 Duomenys laužtiniuose skliaustuose įrašyti redaktoriaus V. Biržiškos.

26 VDU duomenys įrašyti redaktoriaus V. Biržiškos.

- Turinys*: Krikščioniškųjų imperatorių sukcesija²⁷. Leidinys skirtas bajoriškai jaunuomenei. (*Krv. DR*).
12. *Kolenda Cesarska IV* na R ... 1749 ... od X. Jana Poszakowskiego S. J. Vilnae Typis Akadem. Soc. Jesu.
Turinys: Italijos karalių sukcesija ir kt. Leidinys skirtas bajoriškai jaunuomenei. (*U. E. XXV, 123*).
13. *Suma historyi uniwersalney* na dwie części rozłożona albo Index Kalendarzykow ... Kolend, ktore W Wilnie corocznie się wydaia ... w Wilnie w Druk. JKMci Akademickiey Soc. Jesu ... R. 1748.
Turinys: Šioje knygutėje, de ja, nėra Vilniaus kalendorėlių sąrašo, kaip tai iš antraštės atrodo. Čia surinktos tik įvairios Jono Pošakauskio kalendorėlių kai kurios ištraukos. (*Krv. DR*).
14. *Kalendarzyk polityczny* na R ... 1758 ... z opisaniem 9 Elektorów Niemieckich do zrozumienia Gazet służący ... w Wilnie, w Drukarni Akadem: Wilens S. J.
Turinys: Bendros informacijos apie Europos valstybių santvarką, genealogija su įvairiais priedais, ministerių, senatorių ir kitų aukštųjų pareigūnų sąrašas. (*Krs. DR*).
15. *Kalendarzyk polityczny ... 1759 ...* z opisem wiar znayduiących się w Europie. W Wilnie, w Drukarni Akad. Soc. Jesu. Za dozwozeniem Starszych.
Turinys: Europos kraštų valdovų pavardės su tikybų aprašymais. Ministerių, senatorių bei kitų pareigūnų sąrašai. Knygutė dedikuota kun. Ancutai. (*Osl – Krs*).
16. *Kalendarzyk polityczny ... przestępny 1760 ...* w Wilnie, w Druk. Akademickiey Soc. Jesu.
Turinys: Gedulingos ir linksmos dienos Lietuvoje ir Lenkijoje. Europos valdovų sąrašas su įvairiomis pastabomis apie mūsų kraštą. Pavardžių sąrašai, Aukšč. Tribunolas. Knygutė dedikuota kun. Šumskiu. (*Krv. Muz.*).
17. *Kalendarzyk polityczny* na Rok P... 1762 (Aras lekia saulės link), w Wilnie, w Drukarni JKM Akad. Soc. Jesu.
Turinys: Be nuolatinių sąrašų, priedai – žinios apie traktatus, Lietuvos Aukšč. Trib[unolo] maršalkų sąrašas, svarbiausi 1760–1761 m. įvykiai. (*Krs. – DR*).

27 A) Iš lot. k., kaita, įpėdinystė.

18. *Kalendarzyk Wileński* na R ... 1764 (pirma antraštė), *Kalendarzyk polityczny Wileński* (antra antraštė), w Wilnie w Drukarni Akademickiey Soc. Jesu.
Turinys: Leidinys dedikuotas kun. Tamošiui Korsakui, Vilniaus kanauninkui, pas. kun. Pranciškus Paprockis S. J. Didžiųjų Liet[uvos] kunigaikščių ir Lenkijos karalių chronologija, žinios apie dalykus karaliui mirus, be aukštesnių pareigūnų pavardžių, pilies seniūnų sąrašas, paskutiniojo 1756–1763 m. karo aprašymas, užsienio pasiuntinių rodyklė ir saulės tabelis. *TPN*, s. 0355.
19. *Kalendarzyk polityczny* na R ... 1764 ... przez X. Franciszka Paprockiego Soc. Jesu, regensa Collegii Nobilium Wilens: wydany, powtórnie do druku podany w Wilnie, w Druk. JKMci XX Franciszkanów.
Turinys: toks pat kaip ir pirmosios laidos, tik be dedikacijos. (*Krs.*)
20. *Kalendarzyk polityczny* na R ... 1765 ... przez X. Fr. Paprockiego S. J. ... w Wilnie, w Drukarni JKM Akadem. Soc. Jesu.
Turinys: Konvokacinio seimo konstitucijų aprašymas ir 1764 m. pacta conventa, įvairių pareigūnų pavardžių sąrašai. *LMAB*, s. 01262.
21. *Kalendarzyk polityczny* na R ... 1766 napisany przez X. Franciszka Paprockiego Soc. Jesu Rektora Kowieńskiego, w Wilnie, w Drukarni Akadem. Soc. Jesu.
Turinys: Karunacijinio seimo konstitucijų santrauka²⁸, Lietuvos žemės ir pilies valdininkų sąrašas, varia. *LMAB*, s. 01262.
22. *Kalendarzyk polityczny* ... 1767 ... przez X. Fr. Paprockiego ... w Wilnie, w Druk. Akadem. S. J.
Turinys: Dvasiškių ir pasauliečių luomas, Lietuvos žemės ir pilies valdininkai, 1766 m. konstitucijų santrauka²⁹, varia. *LMAB*, s. 01262, *VDU Bs832*³⁰.
23. *Kalendarz Wileński* na Rok 1768 ... przez X. Paprockiego ... w Wilnie, w Druk. Akademickiey Soc. Jesu.
Turinys: Be nuolatinių priedų ir sąrašų, šioje knygutėje yra 1768 m. seimo deputatų sąrašas, Lietuvos Tribunolas, L.D.K. žemės valdininkai, 1766–1767 metų įvykiai. *LMAB*, s. 011524.
24. *Kalendarz Wileński* na R ... 1769 ... w Wilnie, w Druk. Akadem. Soc. Jesu.

---

28 Buvo „susumavimas, taisyta autoriaus.

29 Buvo „susumavimas, taisyta autoriaus.

30 VDU duomenys įrašyti redaktoriaus V. Biržiškos.

- Turinys*: Panašiai kaip viršuje, tik be seimo deputatų sąrašo. *TPN*, s. 13305.
25. *Kalendarz Wileński* na R ... 1770 ... w Wilnie, w Drukarni Akademickiej S. J.
Turinys: L.D.K. žemės ir pilies pareigūnų sąrašas, statistinės žinios, tabeliai. *TPN*, s. 13305-I.
26. *Kalendarz Wileński* na R ... 1771 ... w Wilnie w Druk. Akad. S. J.
Turinys: Panašiai kaip ir viršuje. *TPN*, s. 13305.
27. *Kalendarz Wileński* ... 1772 ... w Wilnie w Druk. Akad. Soc. Jesu.
Turinys: Chronologija, genealogija, dvasiškių ir pasauliečių luomai, valdininkų sąrašas bei smulkus pašto tvarkaraštis, straipsnis apie laikrodžių taisymą³¹ (knygutės viršelis papuoštas karaliaus herbu). *TPN*, s. 13305-I.
28. *Kalendarz Wileński* na R ... 1774 ... w Wilnie w Drukarni JKMci Akadem. [p. 252, nmr., 10 ½ × 6 cm]³².
Turinys: Be įprastų sąrašų, čia yra Lietuvos žemėlapis, visos Lenkijos aukštesni pareigūnai ir istorinė „disertacija apie Lechą“ lenkų³³ kalba. *TPN*, s. 13305.
29. *Kalendarz Wileński* na R ... 1775 ... w Wilnie w Drukarni JKMci Akadem. [p. 232, nmr., 10,5 × 6 cm]³⁴.
Turinys: kaip ir aukščiau. Knygutės pabaigoje astronominės žinios, geografinės kai kurių miestų padėties aprašymas. *TPN*, s. 13305.
30. *Kalendarz Wileński* na R ... 1776 ... w Wilnie w Drukarni Akadem.
Turinys: Panašiai kaip ir aukščiau, Lietuvos žemės ir pilies pareigūnų sąrašas. Traktatų su „potencijomis“ santrauka (Prūsai, Austrija, Rusija). *Krs.– R.*
31. *Kalendarz Wileński* na R ... 1777 ... w Wilnie, w Drukarni JKMci Akadem.
Turinys: Konstitucijų ir valstybinių nuostatų santrauka, įvairūs sąrašai, priedai. *Krs.– R.*
32. *Kalendarz Wileński* na R ... 1778 ... (viršelyje karališkasis herbas) w Wilnie, w drukarni JKM Akademickiej.
Turinys: Be nuolatinių žinių ir sąrašų, 1775 ir 1776 m. seimų nustatytų Lietuvos seniūnijų ir karališkųjų turtų sąrašas, paštas, konstitucijos ištraukos ir kt. *JW. – DR.*

31 Buvo „reguliavimą, taisyta autoriaus.

32 Duomenys laužtiniuose skliaustuose įrašyti autoriaus.

33 Buvo „vokiečių“, taisyta autoriaus.

34 Duomenys laužtiniuose skliaustuose įrašyti autoriaus.

33. *Kalendarz Wileński* na R ... 1779 ... w Wilnie, w drukarni JKM Akademickiey.
Turinys: Vilniaus miesto savivaldybė, 1778 m. seimo konstituciją santrauka, St. Burzyńskiego visų seimų ir teisių rinkinys, paštas. *TPN*, s. 13305-I.
34. *Kalendarz Wileński* na r ... 1780 ... w Wilnie, w drukarni JKMcI przy Akademii.
Turinys: Be nuolatinių žinių, universalas apie suklastotus raudonusius auksinus, turgūs, St. Burzyńskiego seimų rinkinys, Vilniaus miesto savivaldybė. *JW*.
35. *Kalendarz Wileński* na R ... 1781 ... w Wilnie w druk. JKMcI przy Akademii.
Turinys: kaip aukščiau, 1780 m. seimo konstitucijos. *JW*.
36. *Kalendarz Wileński* na r ... 1782 ... w Wilnie, w druk. JKMcI przy Akademii.
Turinys: St. Burzyńskiego seimų rinkinys, atmainos, kariuomenė. *TPN*, s. 0355.
37. *Kalendarz Wileński* na r ... 1783 ... w Wilnie, w drukarni JKMcI przy Akademii.
Turinys: viskas kaip aukščiau, Gudijos pareigūnai. *TPN*, s. 13305-I.
38. *Kalendarz Wileński* na r ... 1785 ... w Wilnie, w druk. JKMcI przy Akademii. (Knygutės viršelis be rėmelių).
Turinys: 1784 m. seimo konstitucijos, kariuomenė, paštas. *TPN*, s. 13305-I.
39. *Kalendarz Wileński* na r ... 1786 ... w Wilnie, w druk. JKMcI przy Akademii.
Turinys: Nuolatiniai pavardžių sąrašai, žemės ūkio žinios. *Krs.* – DR.
40. *Kalendarz Wileński* na r ... 1787 ... w Wilnie, w drukarni JKMcI przy Akademii.
Turinys: 1786 m. Varšuvos seimo konstitucijos, sąrašas³⁵ knygų priimtų 1786 m. spausdinti Vilniaus akademijos spaustuvėje. *JW.* – DR.
41. *Kalendarz Wileński* na r ... 1788 ... w Wilnie, w druk. JKMcI przy Akademii.
Turinys: Be nuolatinių duomenų, Lietuvos Iždo Komisijos universalas dėl sidabrinų pinigų dewaluacijos³⁶, praktiškos ūkio žinios. *JW. U.*

35 Buvo „registas“, taisyta V. Biržiškos.

36 A) Devaluacijos .

42. *Kalendarz Wileński* na r ... 1789 ... w Wilnie, w drukarni JKMci przy Akademii.
Turinys: Kaip aukščiau, registrai, 1788 m. seimo nutarimų santrauka. *JW*.
43. *Kalendarz Wileński* na r ... 1790 ... w Wilnie w druk. JKMci przy Akademii.
Turinys: Kaip ir ankstyvesniuose kalendorėliuose, 1788 m. seimo konstituciją ištraukos, atmainos. *Krs. – DR*.
44. *Kalendarz Wileński* na R ... 1791 ... w Wilnie w Druk. JKMci przy Akademii.
Turinys: Seimo įstatymų santraukos sąrašas, deputatų registras, pavardžių sąrašai. *OSl. – Kr. Muz.*
45. *Kalendarz Wileński* na R ... 1792 ... w Wilnie w drukarni JKM przy Akademii.
Turinys: Monarchų sąrašas, L.D.K. pareigūnų pavardžių registrai, seimo įstatymų santraukos sąrašas (konstitucija gegužės 3). *Krs. – DR*.
46. *Kalendarz Wileński* na R ... 1793 ... w Wilnie w druk. JKMci przy Akademii.
Turinys: Konfederacijos nustatyti ultimae instantiae³⁷ teismai, priedai: trumpas Romos istorijos rinkinys, registrai. *TPN, s. 13305-I*.
47. *Kalendarz Wileński* na R ... 1794 ... w Wilnie w Druk. JKMci przy Akademii.
Turinys: Kaip aukščiau, kardinalinės teisės, registrai. *JW*.
48. *Kalendarz Akademicki* służący szkołom narodowym Prowincyi W. X. Lit. na Rok szkolny ... 1787–1788. w Wilnie w Druk. JKMci przy Akademii.
Turinys: Kalendariumas su mokykliniais terminais, Vilniaus Eduacinės Komisijos ir Aukščiausios Liet[uvos] Mokyklos sudėtis, pamokų tvarkaraščiai, mokyklų ir mokytojų visoje Lietuvoje sąrašas, premijuotų mokiinių sąrašas, mirusiųjų rodyklė. *Krs. – U*.
49. *Kalendarz polityczny wileński* na R ... 1799 ... za pozwoleniem Zwierzchności, ... w Wilnie w Drukarni Akademickiej.
Turinys: Monarchai ir jų orderiai, katalikų bažnyčios dvasiškiai, visos Lietuvos valdžios, teismų, mokyklų, žemės pareigūnų, pašto tarnautojų sąrašai, registras laikraščių, kuriuos galima prenumeruoti iš Vilniaus poštamtos³⁸, kronika, valdžios parėdimai. *JW. – DR*.

37 A) Iš lot. k., paskutinės instancijos.

38 B) Pašto įstaigos.

50. *Kalendarz polityczny Wileński* na R ... 1800 ... w Wilnie w druk. Akademickiej.
Turinys: Lietuvos dvasiškių sąrašas, valdžios sąrašas Lietuvoje, paštas, laikraščių sąrašas su prenumeratos kainos atžymėjimu, valdiški potvarkiai. *J.W.*
51. *Kalendarz polityczny wileński* na r ... 1801 (kaip aukščiau). *Turinys* taip pat visai panašus. *Krs.*
52. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1804 ... w Wilnie w drukarni Imperatorskiego Wileńskiego Uniwersytetu.
Turinys: R[omos]-kat[alikių] bažnyčios dvasininkai, Lietuvos gubernijos valdžios organai, Vilniaus universiteto sudėtis, cenzūros komitetas, mokyklos, advokatų sąrašas, ligoninės, Vilniaus paštas, teismai. *LMAB, s.01258.*
53. *Kalendarzyk polityczny* na rok 1805 w Wilnie w Drukarni Imperatorskiego Uniwersytetu.
Turinys: Vilniaus ir Žemaitijos kapitulos, smulkus Vilniaus universiteto pareigūnų sąrašas, paštas, svarbesni 1803 m. įvykiai. *LMAB, s.01258.*
54. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1806 ... w Wilnie u Józefa Zawadzkiego, Typografa Uniwersytetu.
Turinys: Universiteto pareigūnų sąrašas, paštas, teismai, kapitulos ir kitos svarbios statistinės smulkmenos. *LMAB, s.011533.*
55. *Nowy kalendarz damski* na r ... 1807 ... w Wilnie, nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego.
Turinys: knygutė dedikuota Adomui kunigaikščiui Čartoryskiui, įvairūs panegirikiniai eilėraščiai, Ignui Potockiui, Čartoryskiams, Aleksandrui I, straipsniai proza, registrai. *Krv. – Muz.*
56. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1807 ... w Wilnie, nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego, tegoż Uniwersytetu Typografa.
Turinys: Smulkus pašto pareigūnų registras, spaustuvių registras Lietuvoje. *LMAB, s.0LL533.*
57. *Kalendarz adresowy* dla Wydziału Uniwersytetu na r ... 1807 ... w Wilnie ... Zawadzkiego, tegoż Uniwersytetu Typografa.
Turinys: Įvairių įstaigų Lietuvoje registrai, pavardžių sąrašai, spaustuviės, paštas. *TPN, s.13313-I.*
58. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1808 ... w Wilnie ... Zawadzkiego ... Uniwersytetu Typografa.
Turinys: Mokyklų sudėtis Lietuvoje, kapitulos, valdžia ir visos Lietuvos žemės įstaigos, registrai. *LMAB, s.01255.*

59. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1809 ... w Wilnie ... Zawadzkiego ... Uniwersytetu Typografa. Turinys toks pat kaip ir anksčiau. *LMAB*, s.01255.
60. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1810 ... w Wilnie ... Zawadzkiego tegoż Uniw. Typog. [p. 237, 11,5x7 cm]³⁹.
Turinys: Mokyklos Lietuvoje, mokinių pirmūnų Lietuvos mokyklose sąrašas, kapitulos, registrai. *LMAB*, s.01255, *VDU*, A53⁴⁰.
61. *Kalendarz polityczny* na r ... 1811 ... w Wilnie nakładem ... Zawadzkiego, tegoż Uniw. Typog. [p. 242, 11,5x7 cm]⁴¹.
Turinys: Universitetas su visais savo padaliniais ir mokyklomis, edukacinės teismo komisijos apskritimis, paštas, Vilniaus, Žemaičių⁴² ir kt. kapitulos. *LMAB*, s.01255, *VDU*, A52⁴³.
62. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1812 dla Wydziału Uniwersytetu w Wilnie nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego, tegoż Uniwer. Typog.
Turinys: toks pat kaip ir ankstyvesniųjų metų. Be to 1813, 1814, 1815, 1816 ir 1817 m. politiniai kalendorėliai Juozo Zawadzkiego leidžiami niekuo nesiskiria turinio atžvilgiu, taip kad nėra reikalo čia jų kartoti. [*LMAB*, s.01262]⁴⁴.
63. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1818 dla Wydziału Uniwersytetu ... w Wilnie w drukarni X.X. Bazylianów. Turinio atžvilgiu toks pat kaip ir Zawadzkiego spaustuvės kalendorėliai. *Osl*.
64. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1819 dla Wydziału Uniwersytetu ... w Wilnie. Turinio atžvilgiu visai panašus į aukščiau minėtus kalendorėlius. *Osl*.
65. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1820 dla Wydziału Uniwersytetu w Wilnie, Drukiem Józefa Zawadzkiego. Turinys tas pats. *Osl.*, *VDU*, *Bs1615*, p. 18, 287+7, 12x7 cm⁴⁵.
66. *Kalendarzyk polityczny* na r ... 1822 dla Wydziału ... w Wilnie, w drukarni przy ul. S. Jańskiey pod Nr. 431. Turinio atžvilgiu toks pat. *J. W.*
67. *Kalendarzyk Wileński* na rok 1825 dla Wydziału naukowego Wileńskiego, w Wilnie, w drukarni Zymela, na ul. Zamkowej N. 185. Turinys kaip aukščiau. (*U. – Krv. – Muz.*).

39 Duomenys laužtiniuose skliaustuose įrašyti V. Biržiškos.

40 VDU duomenys įrašyti V. Biržiškos.

41 Duomenys laužtiniuose skliaustuose įrašyti V. Biržiškos.

42 Žodis įrašytas autoriaus.

43 VDU duomenys įrašyti V. Biržiškos.

44 Duomenys laužtiniuose skliaustuose įrašyti V. Biržiškos.

45 VDU duomenys įrašyti V. Biržiškos.

68. *Kalendarzyk Wileński* na rok 1828 dla wydziału naukowego Wil., w Wilnie, w druk. Manesa Romma, przy ul. Niemieckiej pod N. 296. Turinys kaip aukščiau⁴⁶. (*J.W.*).

NUORODOS

- [1] IKS (Jonas Basanavičius), Šv. Jono bažnyčia ir lietuvių kalba Vilniuje. „Vilties“ leidinys, Vilnius, 1913 ir Biržiška M., Senasis Vilniaus Universitetas, Vilnius, 1940.
- [2] Smolenski Wł., Przewrót umysłowy w Polsce XVIII wieku, II, Varšuva, 1923, psl. 112.
- [3] Rygiel St., Bibliografja bieżących czasopism wileńskich (Źródła Mocy, Vilnius, 1928 m., IV sąsiuvinis), klaidingai informuoja, teigdamas esą pirmas Vilniaus kalendorius išėjęs 1739 m.
- [4] Kalendorių antraščių tekstus, žiūr. Priede, bibliografiniame jų sąrašė.
- [5] Jono Pašakauskio biografai jo gimimo vietos nenurodo. Aplamai tik pažymi, kad „gimęs Lietuvoje, kur taip pat stojo į jėzuitų ordiną“. Vilniaus Akademijoje jis dėstė dogmatinę teologiją ir bažnyčios istoriją. Sobieščianskis jį vadina vieninteliu mokslininku visų anų laikų Lietuvos jėzuitų tarpe, verto rimto mokslininko vardo. Neskaitant kalendorėlių, iš viso išėjo iš spaudos daugiau kaip 30 Pošakauskio mokslo ir istorinio pobūdžio veikalų. Be kitko, jis buvo Nesvyžiaus Radvilų dvaro teologas bei Jeronimo Radvilos mokytojas. Jonas Pašakauskis mirė 1755 m. Nesvyžiuje, kaip vietinės jėzuitų kolegijos rektorius ten ir palaidotas. (Sobieszczański Fr. M., Encyklopedia Orgelbranda, t. XXI, pusl. 419).⁴⁷
- [6] Bieliński J., Uniwersytet Wileński (t.III, p. 285), nieko nuo savęs nepridėdamas atkartojė tik Mykolo Balinskio žodžius (Dawna Akademia Wileńska), esą Paprockis „nusipelnęs iš mūsų dėkingumo jau vien tik už politinių kalendorėlių lei-

⁴⁶ Sakinys įrašytas autoriaus.

⁴⁷ A) Šioje vietoje yra straipsnio redaktoriaus V. Biržiškos pastaba apie J. Pošakauskį: įdomiausias jo darbas – Lietuvos jėzuitų biografijos užsiliko rankraščiuose, kažin kokiū būdu pateko į ... (neperskaitytas žodis) ir ten buvo naudojamas /priede istoriko Sommerfeldo.

dimą, kurie tuometiniame Vilniuje buvo vienintelė periodinė lektūra⁴⁸. Autorius, žinoma, klysta, nes minimas dėkingumas pirmoje eilėje priklauso Jonui Pošakauskiui, kurio Bieliński šioje vietoje visai nemini, tuo tarpu nutyli tikrąjį ir net didesnę Paprockio nuopelną – tikrosios Vilniuje periodinės spaudos steigėją ir pirmąjį redaktorių.

- [7] Baliński M., X. Marcin Poczobut obraz życia akademickiego (Teka Wileńska, Vilnius, 1858 m., V, psl. 248).
- [8] Gazety Wileńskie, nr. 8, Supplement, 1774 m. vasario mėn. 19 d.
- [9] Abramowicz L., Cztery wieki drukarstwa w Wilnie, Vilnius, 1925, psl. 84.
- [10] Prieš išleidžiant kalendorių, redaktoriai, ruošdami medžiagą, keliolika kartų skelbdavo apie tai laikraščiuose, prašydami visus krašto pareigūnus atsiųsti savo pavardes bei įvykčius pasikeitimus redakcijon. Žinių negavimo atvejais, redakcija gąsdindavo skelbsią tą asmenį mirusiu. Jei prisiminsime fanatišką bajorų savo titulų „ugdymą“, pripažinsime, kad eventualus⁴⁸ netikslumas galėtų kalendorėlio sąrašė būti tik vienus metus. Kitais metais jis jau tikrai buvo atitaisytas⁴⁹.
- [11] Ligi šiol yra žinomas tik vienas panašaus pobūdžio leidinys lenkų kalba: Wolff J., Senatorowie i dygnitarze W. Ks. Litewskiego 1386–1795. Krokuva, 1885., Kniazowie litewsko ruscy[...]⁵⁰.
- [12] Tas pats autorius Wolff yra sudaręs ir smulkesnių Lietuvos bajorų, paskirų pavietų sąrašą. Tačiau jis neišleistas. Rankraštis dar 1939 m. buvo prieinamas Varšuvos Krasinskių bibliotekoje. Be to, jo nuorašas, sudarytas Mykolo Brenšteino ranka, buvo taip pat Vilniuje buv. Mokslų mylėtojų draugijos bibliotekoje. Autorius žymią dalį medžiagos paėmė iš polit[inių] kalendorėlių.

48 Žodis įrašytas autoriaus.

49 Sakinys įrašytas autoriaus.

50 Nebaigta rašyti autoriaus.